

Palvelutuotantosuunnitelman muuttaminen
3254/00.01.02.01/2022

Yhtymähallitus 30.05.2022 § 126

Lisätiedot	Toimialuejohtaja Jarmo Kukkonen p. 013 330 4535 jarmo.kukkonen@siunsote.fi
Päätösehdotus	Toimitusjohtaja Pirskanen Ilkka: Yhtymähallitus esittää yhtymävaltuustolle, että § 6/17.4.2018 hyväksytystä Siun soten palvelutuotantosuunnitelmasta poiketaan niin, että Outokummun soteasemalle rakennetaan röntgen esitetyn vaihtoehto A:n mukaisesti.
Päätös	Hyväksyttiin.
Selostus	<p>Valtuusto asetti vuosien 2018 – 2020 taloussuunnitelmassa terveys- ja sairaanhoitopalvelujen yhdeksi painopistealueeksi toimialueen palvelurakenteen uudistamisen tulevaisuuden tarpeita vastaavaksi. Myös muiden toimialueiden suunnitelmissa on kohtia, jotka liittyvät palvelurakenteen määrittämisen tarpeeseen. Useimmissa tapauksissa eri toimialojen toiminta tapahtuu samoilla alueilla ja samoissa tiloissa.</p> <p>Palveluverkon tarkastelun pohja-aineistona on käytetty kuntayhtymän teettämää selvitystä sote-kiinteistöjen nykytilasta, jota täydennettiin väestötiedoilla ja mm. alueellisten ikärakennemuutosten ja asukaslukehityksen ennusteilla. Siun soten palvelutuotantosuunnitelma koskee perusterveydenhuollon, vanhustenhuollon ja sosiaalipalvelujen toimintoja. Tavoitteena on ollut kuvata tilanne vuonna 2030, jolloin oletettiin todennäköisesti valtakunnallisen sote-uudistuksen organisatoristen asioiden olevan sovittu ja edenneen käytännön toteutukseen.</p> <p>Tavoitetilaan edettäisiin vaiheittain myöhemmin tarkentuvan aikataulun puitteissa. Palvelutuotantosuunnitelma perustuu Pohjois-Karjalan maakunnassa (Heinävesi mukaan lukien) yhteen sote-keskukseen, jolla on useita toimipisteitä. Palveluissa ei ole kuntarajoja ja asiakkaat voivat käyttää mitä toimipistettä tahansa. Palvelujen kohdentumista ei suunnitella rakennusten, vaan väestön tarpeiden mukaan. Suunnitelmassa ennakoidaan digitaalisten palvelujen ja liikkuvien palvelujen lisääntyvän osana palvelukokonaisuutta. Ensin mainituista esimerkkejä ovat mm. lääkärin ja asiantuntijahoitajan etävastaanotot, potilaan monitorointi ja turvapalvelut. Jälkimmäisistä esimerkkejä ovat esim. kotikuntoutus, suun terveydenhuolto kouluilla tapahtuvassa tarkastuksessa ja ensihoidon hyödyntäminen kotiin annettavissa palveluissa.</p>

Eri sote-palvelujen sijoittaminen suunnitelmassa perustuu niiden saavutettavuuteen ja tässä on huomioitu myös ennakoitua väestö- ja ikärakennemuutokset. Tavoitteena on, että Pohjois-Karjalassa 95 % asukkaista saavuttaa jonkin Siun soten toimipisteen viimeistään puolessa tunnissa henkilöautonopeudella. Sote-asemilla annettava palvelu voidaan jakaa kolmeen isoon osa-alueeseen: vastaanottopalveluihin, perhepalveluihin ja vanhuspalveluihin.

Suunnitelma rakentuu ajatukselle, että osa toimipisteistä on ns. laajan palvelun toimipisteitä, jotka palvelevat harvemmin tarvittavien palvelujen osalta lähellä sijaitsevia muita toimipisteitä tarpeen mukaisesti joko niin, että jalkaudutaan toiseen toimipisteeseen tai tuotetaan palvelu laajan palvelun pisteessä. Tämä palvelutuotantosuunnitelma ei ole maakuntaa sitova, vaan maakunta tekee omat ratkaisunsa niistä lähtökohdista, jotka siinä vaiheessa ovat realistisia.

Palvelutuotantosuunnitelmaa käsiteltiin Yhtymähallituksissa § 16 22.02.2018 ja § 32 29.03.2018. Yhtymävaltuusto hyväksyi palvelutuotantosuunnitelman § 6 17.04.2018. Valmisteluun liittyvän kuntakierroksen pohjalta palvelutuotantosuunnitelmaan tehtiin muutoksia, joissa mm. todettiin Outokumpuun jäävän laajan palvelun piste ja yleislääketieteen hoito-osasto, mutta ei röntgeniä.

Olosuhteet ovat kuitenkin aiemmasta muuttuneet ja hyvinvointialueiden perustamisen aikataulut lainsäädännön valmistumisen jälkeen tarkentuneet. Rahoitusvastuu siirtyy kunnilta valtiolle hyvinvointialueiden perustamisen myötä 2023 alkaen. Outokummun kaupunki on osoittanut investointihalukkuutensa lähipalveluiden kehittämiseksi ja Outokumpuun tullaan rakennetaan uusi Sote-asema.

Outokummun sote-aseman toteutuksen varmistamiseksi on hankkeen edettävä tänä vuonna. Hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa 2023 investointeja tulee rajoittamaan valtioneuvoston vahvistama lainanottovaltuutus, ja hyvinvointialueita koskee velvollisuus laatia investointisuunnitelma ministeriön hyväksyttäväksi. Myös kunnan sidosyksikköasema muuttuu Siun soten omistajana hyvinvointialueen myötä. Outokummun sote-aseman suunnittelussa tulee olla huomioituna tulevan palveluverkon- ja hyvinvointialueen tarpeet, koska investoinnilla sidotaan taloudellisia voimavaroja pitkäaikaisesti kohteeseen.

Investoinnin seuraavat vaiheet ovat poikkeuslupahakemuksen jättäminen STM:lle 6/2022 rakennusluvan saamiseksi. Hakemuksessa on tarkoin määritettävä alueen palvelutuotantotapa-, laajuus ja vaadittavat tilaratkaisut. Outokummun soteasemaa koskevat keskeiset, rakentamista koskevat päätökset tullaan tekemään kuntayhtymän aikana ennen hyvinvointialueelle siirtymistä.

Voimassa olevan palvelutuotantosuunnitelman mukaisesti Outokummussa tulee säilymään yleislääketieteellinen hoito-osasto Outokummun soteaseman toimiessa palvelutuotantosuunnitelman määritelmän mukaisesti laajan palvelun toimipisteenä. Poiketen laajan palvelun

toimipisteen palveluvalikoiman määrittelyistä on Outokummun osalta päätetty 17.4.2018 luopua Röntgenistä vuoteen 2030 mennessä.

Terveys- ja sairaanhoitopalveluiden toimialajohtaja on pyytänyt vastaanottopalveluiden palvelualueelta vaikutusten arviointia eri ratkaisuvaihtoehdoista koskien röntgenpalveluiden sijoittumista suunnitteilla olevalle soteasemalle 20.4.2022 mennessä. Vaikutusten arvioinnissa on pyritty mahdollisimman seikkaperäisesti huomioimaan eri tekijöitä suhteessa muuttuneeseen tilanteeseen ja käytettävissä olleeseen tietoon ajanjaksolla, jolloin palvelutuotantosuunnitelmaa on valmisteltu, toteutettu ja toisaalta uuden lainsäädännön ja perustettavan hyvinvointialueen tulevien vastuiden ja velvollisuuksien näkökulmasta.

Vaikutusten arvioinnissa on lähestytty uutta soteasemaan kolmen eri vaihtoehdoisen toteutustavan kautta, jotka ovat:

Vaihtoehto A – röntgen rakennetaan Outokummun uudelle soteasemalle
Vaihtoehto B – röntgeniä ei rakenneta Outokummun uudelle soteasemalle
Vaihtoehto C – mobiilikuvantamisen yksikkö

Vaikutusten arvioinnin raportti on esitetty kokonaisuudessaan liitteenä olevassa asiakirjassa..

Vaihtoehto C:ssa, jossa vaihtoehtona kuvataan mobiilin kuvantamisyksikön perustaminen ja hankintaa, tulisi tehdä laajempaa palvelutuotantosuunnitelman arviointia, mikä vaatii palvelutuotantosuunnitelman avaamista kokonaisuudessaan ja tulisi olemaan osa hyvinvointialueen strategista suunnittelua. Voimassa olevan palvelutuotantosuunnitelman mukainen vaihtoehto B, röntgeniä ei rakenneta uuteen Outokummun soteasemaan, on nykytiedon valossa eri mahdollisuuksia tulevaisuudesta rajaava vaihtoehto. Vaihtoehdolla B katsotaan olevan ennen kaikkea hoidon laatuun ja palveluihin väestön kannalta negatiivisia vaikutuksia.

Myöskin tulevan hyvinvointialueen myötä kuljetus- ja potilassiirtokustannusten myötä arvioidaan myös taloudellisten hyötyjen jäävän aiempaa alhaisemmaksi, seurauksena voi olla jopa kustannusten kasvu.

Tarkasteltaessa nykyisiä röntgentutkimusten määriä ja viime vuosien trendejä, voidaan nähdä vastaavanlainen kuvantamismäärien lasku myös muissa toimipisteissä, joten ilmiö on alueellinen. Tarkasteltaessa mm. henkilöstön saatavuuteen ja osaamiseen liittyviä riskejä, ovat ne tunnistettavissa maakunnallisesti vastaavissa maaseutukuntien palveluissa, joissa resurssit ovat lähtökohtaisesti rajallisemmat. Henkilöstövaikutuksiltaan voidaan röntgenpalveluiden nähdä lisäävän Outokummun soteaseman vetovoimaisuutta terveydenhuollon ammattilaisten tulevaisuuden työpaikkana asianmukaisten tilojen ja työvälineiden kautta.

Kustannusten näkökulmasta vaihtoehto B ei näyttäytyä tarkoituksenmukaisempana vaihtoehtona ja säästöjä ei näyttäisi syntyvän.

Vaihtoehto A:ssa ratkaisevaa on Outokummun kaupungin investointihalukkuus rakentamisvaiheessa hyvinvointialueen jatkossa vastatessa ylläpitokustannuksista. Vaihtoehto C sen sijaan lisäisi selkeästi hyvinvointialueen investointitarpeita ja näin kustannuksia. Tämä vaihtoehto vaatisi kuitenkin laajempaa selvitystä kuten aiemmin on jo todettu.

Yhteenvedona voidaan todeta, että tämän vaikuttavuuden arviointiraportin perusteella näyttäisi vaihtoehto A, Röntgen rakennetaan Outokummun soteasemalle olevan asiakas-, terveys-, sosiaalisten ja yhdenvertaisuusvaikutusten perusteella paras vaihtoehto. Ehdotus poikkeaa voimassa olevasta palvelutuotantosuunnitelmasta. Muutos nähdään tarpeellisena vaikutusten arvioinnin, eri vaihtoehtojen vertailun kautta.

Siun sote on pyytänyt kuntayhtymän jäsenkunnilta lausuntoa asiasta. Lausunnot pyydettiin lähettämään yhtymähallitukselle 24.5.2022 klo 12 mennessä. Lausuntopyyntöissä ilmoitettiin, että lausunnon antamatta jättäminen tulkitaan myönteiseksi kannanotoksi asiassa, ja että yhtymävaltuusto ei ole sidottu mahdolliseen kuntien kielteiseen kantaan asiassa.

Jäsenkunnista **Lieksan kaupunki** on ilmoittanut, että se ei anna asiasta lausuntoa. Lausuntoja saatiin seuraavasti:

Ilomantsin kunta totesi lausunnossaan seuraavaa:

1. Ilomantsin kunnalla ei ole huomautettavaa röntgenin rakentamiseen ja röntgenpalvelujen järjestämiseen Outokummun terveysasemalla.
2. hyvinvointialueen on huolehdittava riittävä henkilöstömäärä röntgenpalveluiden turvaamiseen niillä sote-aseilla, joilla on röntgen. Röntgenkuvantamisen järjestäminen Outokummun terveysasemalla ei saa vaarantaa eikä heikentää röntgeniin pääsyä muilla vastaavan palvelun sote-aseilla.

Liperin kunnan lausunnon mukaan Liperillä ei ole huomautettavaa esitetystä poikkeamasta palvelutuotantosuunnitelmasta koskien Outokummun toimipisteen kuvantamisen toimintoja.

Outokummun kaupunki totesi lausunnossaan seuraavaa:

Outokummun kaupunki on valmistelemaan uuden soteaseman rakentamista hyvinvointialueen tarpeisiin Outokummun kaupungissa. Tiloja on suunniteltu yhdessä Siun soten henkilöstön kanssa. Rakennuksesta tulee pohjaratkaisultaan toimiva ja tilat ovat kustannustehokkaat ja ennen kaikkea henkilöstön kannalta sisäilmaltaan terveet ja työympäristönä modernit ja viihtyisät.

Outokummun kaupunki on siis valmis kehittämään tulevan hyvinvointialueen lähipalveluita yhteistyössä nykyisen Siun soten, lähikuntien ja jatkossa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen kanssa.

Outokummun kaupunki näkee kuvantamisen toimintojen (röntgen) olevan välttämätön hyväksyä Outokummun uuden soteaseman toimintoihin, koska Outokumpuun jää laajan palvelun piste ja yleislääketieteen hoito-osasto.

Outokummun kaupunki toivoo Siun soten kuntien myönteistä suhtautumista asiaan, koska yhdessä olemme rakentamassa Pohjois-Karjalan hyvinvointialuetta ja haluamme monipuoliset ja lähellä olevat, toimivat ja laadukkaat sotepalvelut Pohjois-Karjalaan.